

Budget 2024 och plan 2025-2026

Tekniska nämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
2 Ansvar och uppgifter	3
3 Nämndmål	5
4 Förändring av nämndmål	5
5 Ekonomi	6
5.1 Driftsredovisning	7
5.2 Kostnader fördelade på kostnadsslag	7
5.3 Verksamhetens nettokostnader.....	8
6 Investeringar	8
6.1 Tidsbestämda projekt.....	8
6.2 Årliga anslag	14
6.3 Totalsumma investeringar år 2024-2026	15
7 Risker	15
8 Omvärldsanalys	16

1 Inledning

2023 inleddes med en förändrad tjänstemannaorganisation. Den 1 januari 2023 fick förvaltningen fick en ny avdelning. Avdelningen mark och strategisk planering bildades vid årsskiftet från delar av plan och exploateringsavdelningen, samt energi- och klimat- samt miljösamordningen. Kompetensmässigt ligger många av avdelningens frågor nära stora delar av övriga tekniska kontoret. Arbetsuppgifterna inom avdelningen kommer till övervägande del från kommunstyrelsen med dess utskott. Personalbudget liksom en del arrendeintäkter från kommunens mark ingår i tekniska kontorets budget, medan en rad driftprojekt i tidiga skeden i stadsbyggnadsprocessen ligger inom kommunledningskontorets budget.

Fastighetsdriften hanteras av en egen organisation från den första september 2023. Den sista augusti 2023 löpte driftentreprenadavtalet ut med den externa driftentreprenaden. Genom att upprätta intern kompetens för att hantera exempelvis driftoptimering, förebyggande underhåll samt bostadsförvaltning skapas förutsättningar för att organisationen som helhet ska kunna leverera goda resultat. Fastighetsbeståndet har över tid utrustats med mer avancerad teknik för fastighetsautomation. För att säkerställa en energieffektiv fastighetsdrift förutsätts en intern kompetens. Detta för att hantera den övergripande systemförvaltningen samt för att operativt kunna styra drifttider m.m. Genom ett klokt och systematiskt arbete med rondering kan fel förebyggas och en levande dialog med hyresgästerna kan föras för att på så sätt förekomma inkommande felanmälningar.

Inom gata, trafik och hamn har vi 4 personer som avslutat sin anställning, inhyrd personal täcker upp de vakanserna. Vi kommer under året påbörja ersättningsrekrytering. Under 2023 har ett arbete påbörjats med Grönplan, vilket kommer att produktions starta under andra kvartalet och framåt med målet att hantera åtgärder vid skyfall för att minimera översvänningsrisker. Anläggningsavdelning kommer även fortsätta arbetet med trafiksäkerhetshöjande åtgärder för en säker och trygg trafik runt våra skolor, för fotgängare, cyklister och biltrafik.

2 Ansvar och uppgifter

Tekniska nämndens uppdrag består i att långsiktigt förvalta, vårda och utveckla kommunens tillgångar i form av mark och infrastruktur inom områdena fastighet, hamn, gata och trafik samt park och natur. I uppdraget ingår bland annat förvaltning av kommunens fastighetsbestånd, avtalsuppföljning, planering, kart-frågor och medverkan i plan- och exploateringsprojekt.

Fastighetsavdelningen ska vara lokalförsörjningsansvarig för all kommunal verksamhet som bedrivs i egen regi.

Det innebär att nämnden förutom förvaltningen av kommunens egna fastigheter även svarar för inhyrning av de externa lokaler som används i den kommunala verksamheten.

Avdelningen förvaltar ett stort antal bostäder och det ställer särskilda krav på organisationen. Avsikten är att det inom avdelningen ska finnas resurser för att arbeta operativt med den löpande bostadsförvaltningen. I förändringen ingår även att organisera kundtjänsten till fastighetsavdelningens driftenheter. En intern kundtjänst är en nyckelfunktion i att prioritera och dirigera ärenden och säkerställa en enhetlig hantering i ett flertal operativa frågor. Den nya driftenheter kommer att skapa positiva effekter under 2024 och det är en spännande utveckling där fördelar för såväl det direkt operativa arbetet som det långsiktiga förebyggande arbetet kommer att kunna märkas.

Fastighetsavdelningen ska bevaka att de kommunala fastigheterna hyrs ut och används på ett ekonomiskt och effektivt sätt.

Under 2024 kommer ett fortsatt utvecklingsarbete att bedrivas för att förbättra den interna ekonomiska analysförmågan. Under hösten 2023 testas ett nytt försystem. Systemimplementationen har dock försenats markant av olika interna och externa anledningar. Det reviderade målet är att full implementering gäller den första januari 2024 vilket ligger i linje med arbetet att decentralisera intäcks- och kostnadsuppföljning inom respektive affärsområde. Genom att skapa ett väl anpassat verktyg underlättas det löpande arbetet med ekonomisk styrning och säkras även en fullständig dokumentation till gagn för rapportering samt framtida ekonomiska vägval.

Tekniska nämnden ska beakta energifrågorna vid byggande, underhåll och drift av kommunala bostäder, lokaler och anläggningar som faller inom nämndens ansvarsområde

Under 2023 har arbetet med att genomföra statusbesiktningar med tillhörande underhållsrapporter fortsatt med målet att först och främst upprätta förvaltningsplaner för alla objekt inom välfärds-kategorin. Under 2024 kommer arbetet att fortsätta med ett färdigställande av statusbesiktningar för alla förskolor, vidare kommer arbetet att fortsätta med grundskolefastigheterna samt särskilda boenden. Målet är att dessa nämnda objekt ska vara besiktigade till den 31 december 2024.

Anläggning

Under 2023 har ett arbete påbörjats med Grönplan, denna kommer att hantera det arbete vi ska påbörja med att hantera skyfall och översvänningsrisker med raingardens med hjälp av kol och

stenfyllning i planteringar efter vägnät. På så sätt kommer vi utöver att hantera stora volymer nederbörd även jobba mot vårt mål att skapa växtlighet utefter vägnätet för att minska partikelhalterna. Vi kommer även fortsätta arbeta med trafiksäkerhetshöjande åtgärder för en säker och trygg trafik runt våra skolor, för fotgängare, cyklister och biltrafik.

Inom drift och underhåll kommer vi fortsatt jobba med vår organisation för att hitta de rutiner vi behöver för att kunna möta kommuninvånare preventivt gällande information underhållsarbete om påverkar deras vardag. Inom parker fortsätter vi med det arbete vi påbörjat genom att utföra vårt arbete med grönplan och skyfallshantering. För beläggning kommer vi arbeta vidare enligt vår beläggningsplan. Inom belysning kommer vi arbeta med att framtidssäkra vår belysningsanläggning med målet 100 procent led, samt GSM styrning för tändning och vidare släckning och dokumentationen för vårt belysningsnät. Utöver detta tillkommer även åtgärder för nattlevande djur och insekter.

Mark och strategisk planering

Avdelningen förvaltar kommunens mark utanför planlagda områden samt kommunägd kvartersmark inom planlagda områden. Den praktiska förvaltningen är samordnad med tekniska kontorets resurser. Avdelningen arbetar även med strategisk planering av markanvändningen t ex genom att ta fram översiktsplan och andra styrande dokument kring fysisk planering och byggande.

3 Nämndmål

Tekniska nämnden antog nedanstående nya/reviderade nämndmål i samband med juninämnden. Nämnden fastslog nämndmål för fyra av fem övergripande strategiområden. Således föreslås nämndmålen för 2024 fördelas enligt nedan.

Hög kvalitet

- Tekniska nämnden ska ha en god kommunikation med medborgare, kunder och abonnenter.
- Tekniska nämnden ska ha en god kundnöjdhet.

Hög attraktivitet

- Tekniska nämnden ska ha nöjda medborgare, kunder och abonnenter.
- Tekniska nämnden är en attraktiv arbetsgivare som ger förutsättningar för ett hållbart arbetsliv.
- Tekniska nämnden är en professionell beställare.

Hög effektivitet

- Tekniska nämnden ska ha en effektiv verksamhet.
- Tekniska nämnden ska ha en långsiktig tillgångsförvaltning.

Hållbar utveckling

- Tekniska nämnden ska ge goda förutsättningar för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.
- Tekniska nämnden ska ha en stark förmåga utifrån krisberedskap, säkerhet och klimatförändringar.

4 Förändring av nämndmål

Nämnden har möjlighet att i samband med nämndens budgetförslag revidera nämndmålen och redogöra förändringarna för fastställande. Förvaltningen har under 2023 arbetat fram förslag på reviderade nämndmål tillsammans med förtroendevalda. Tidigt under våren har dessa förslag redovisats för nämnden i en workshop. Resultatet mynnade ut i att förvaltningen har varit lyhörd för nämndens förslag och önskemål. Arbetet resulterade i reviderade och aktualiserade nya nämndmål som antogs den 14 juni. I enlighet med kommunens mål- och styrmodell ska nämnderna utarbeta verksamhetsplaner för 2024 under hösten 2023. Nämndmålen utgör grunden för nämndens verksamhetsplan som består av en beskrivning av nämndmålens innehåll, genomförande samt uppföljning genom till exempel nyckeltal eller indikatorer. Verksamhetsplanen ska antas och beslutas av nämnden senast januari 2024.

Strategiområde	Nuvarande Nämndmål	Föreslagna Nämndmål
Hög kvalitet	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniska nämnden har en god kommunikation med medborgare - Tekniska nämndens hyresgäster är nöjda med lokalerna 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniska nämnden ska ha en god kommunikation med medborgare, kunder och abonnenter. - Tekniska nämnden ska ha en god kundnöjdhet.
Stor valfrihet		
Hög attraktivitet	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniska nämnden har nöjda medborgare - Tekniska nämnden är en attraktiv arbetsgivare med nöjda medarbetare 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniska nämnden ska ha nöjda medborgare, kunder och abonnenter. - Tekniska nämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare som ger förutsättningar för ett hållbart arbetsliv. - Tekniska nämnden ska vara en professionell beställare.
Hög effektivitet	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniska nämnden är kostnadseffektiv 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniska nämnden ska ha en effektiv verksamhet. - Tekniska nämnden ska ha en långsiktig tillgångsförvaltning.
Hållbar utveckling	<ul style="list-style-type: none"> - Danderyd kommuns byggnader har en långsiktigt hållbar utveckling - Tekniska nämndens arbete med drift av grönstruktur och vattenområden har stärkt den biologiska mångfalden - Tekniska nämnden har stärkt robustheten utifrån säkerhet och klimatförändringar 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniska nämnden ska ge goda förutsättningar för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. - Tekniska nämnden ska ha en stark förmåga utifrån krisberedskap, säkerhet och klimatförändringar.

5 Ekonomi

Tekniska nämndens budget för 2024 uppgår till 158,2 miljoner kronor (netto). Nämndens skattefinansierade nettokostnader ökar med 9,1 miljoner kronor jämfört med budget 2023. Ökningen beror på att nämnden kompenseras för ökade kapitalkostnader med 8,5 miljoner kronor, 1 procents ökning för pris- och löneökningar motsvarande 1,5 miljoner kronor, dessutom överförs 200 tusen kronor från ramen avseende licenskostnader. Dessa kostnader tillhör mark och strategisk planering men har belastat ramen för miljö- och

stadsbyggnadsnämnden. Dessutom avser 400 tusen kronors ökning gällande avfallsplanen. Nämndens förslag till driftbudget har en post om 28 miljoner kronor som avser investeringskostnader men förs över till driftkostnader. Fastighetsavdelningen är självfinansierade. Hyresintäkterna täcker verksamhetens kostnader. Likaså för VA och Avfall, som är intäktsfinansierade. Fastighet, VA och Avlopp berörs inte av huvudprinciperna för resursfördelning. Avdelningen för mark och strategisk planering tillkom år 2023 och fanns således inte med i utfallet 2022.

Tekniska nämnden	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Nettokostnader (mnkr)	-105,5	-152,4	-149,1	-158,2	-147,2	-141,7
Förändring (mnkr)	0,7	46,9	3,3	9,1	-11	-5,5
Förändring (%)	1%	44%	2%	6%	-7%	-4%

5.1 Driftsredovisning

Tekniska nämnden	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	310,1	337,5	337,5	340,9	344,2	347,7
Kostnader	-418,3	489,9	486,6	499,1	491,4	489,4
Nettokostnader	-108,2	-152,4	149,1	158,2	147,2	141,7

5.2 Kostnader fördelade på kostnadslag

Nämnd (mnkr)	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Investeringsutgift drift fastighet	0	23,7	23,7	25,2	20,0	13,3
Investeringsutgift drift Anläggning	0	3,3	3,3	2,2	0,20	0,50
Investeringsutgift drift VAA	0	0	0	0,6	0	0
Nettokostnader	0	27	27	28	20,5	13,8
Varav kapitalkostnader	5,7	9,5	9,5	8,5	8,6	8,7

Nämnderna ges full kompensation för ökade kapitalkostnader och investeringsutgifter inom drift. Det innebär att nämnderna kompenseras för ökade driftkostnader. Lag om kommunal bokföring och redovisning innebär att utrednings- och förstudieuppdrag som föregår en eventuell investering ska redovisas som en driftkostnad och inte som tidigare investeringsutgift. Detta oavsett om det gäller ny mark, ny byggnad eller investering i befintligt objekt. Kommunen behöver således resultatföra kostnader för ett antal investeringsprojekt. Det innebär att dessa kostnader belastar resultatet 2024 och därmed inte kostnaderna som det skulle inneburit tidigare och således belastat resultatet kommande år som avskrivningar.

5.3 Verksamhetens nettokostnader

Nettokostnader per verksamhet (mnkr)	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Administration och nämnd	-3,2	-0,8	-0,8	-21,8	-22	-23
Fastighetsförvaltning	-0,3	0	0	8,2	8,2	8,3
Gator och trafik	-76,3	-81,3	-81,1	-79,1	-79,6	-80,4
Parker och naturområden	-21,4	-22,8	-24,2	-21,9	-22,1	-22,3
Hamnförvaltning	-5,7	-10,3	-5,8	-5,6	-5,6	-5,7
Mark och strategisk planering	0	-10,3	-10,3	-5,9	-5,9	-6,0
VA	0	0	0	2,9	3,0	3,0
Avfall	0	0	0	1,6	1,6	1,7
Driftinvestering	0	27	27	28	20,5	13,8
Nettokostnader	-108,2	-152,4	-149,1	158,2	143,0	138,3

Administration

Administrativa avdelningen inom tekniska förvaltningen ansvarar för upphandling, ekonomi, registratur, nämndsekretariat samt kommunikation för nämndens olika avdelningar. Inom administrationens budgetposter ligger även kontorsgemensamma kostnader för personal, lokalhyra och centrala kostnader. Utöver det ligger även den centrala OH-kostnaden som tillförs kommunledningskontoret på denna avdelning. Kostnaden av administrationen fördelas inom nämndens avdelningar i förhållande till deras storlek - fördelat per medarbetare.

Avdelningens kostnader fördelas genom internfakturering. Förvaltningens förslag för budget 2024 är att fördela en egen ram för administration. Detta menar förvaltningen är mer rättvis och transparent. Det underlättar även uppföljningen på arbetsmoment, tid och resurser fördelat per avdelning. Av systemtekniska skäl hanteras detta som en intäkt om 21 miljoner kronor som internfaktureras avdelningarna. I samband med budgetförslaget för 2024 och framåt lyfts denna kostnad från respektive ansvar. Av 21 miljoner finansieras 12,7 miljoner kronor av våra intäktsfinansierade avdelningar. För 2024 är det 8,2 miljoner från fastighetsavdelningen, 2,9 miljoner från VA och 1,6 miljoner från avfallsavdelningen.

6 Investeringar

6.1 Tidsbestämda projekt

Beslutade projekt (mnkr)	Genomförande-beslut	Utfall t.o.m. 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Beslutad total- budget	Prognos totalt utfall	Prognos slutår
Stocksundsskolan, tillbyggnad och trafikåtgärder	Nej	1,9				100,0	315,0	315,0	2027

Korttidsboende Ginnungagap, nybyggnation	Ja	1,9	10,0	66,0	95,0		171,0	171,0	2025
Enebybergsskolan, etapp 1	Ja	0,1	3,0	60,0	62,0		125,0	125,0	2025
Mörby centrum, delprojekt allmänna anläggningar	Ja	59,8	13,2	12,6	31,4	22,5	159,9	145,0	2027
Mörby centrum, delprojekt mark	Ja	53,7	0	15,4			68,0	68,0	2027
Summa beslutade projekt		120,6	39,2	154,0	188,4	122,5	838,9	824,0	

Stocksundskolan, tillbyggnad och trafikåtgärder

Projektet syftar till att ersätta paviljonger vid Stocksundsskolan och uppföra permanenta skollokaler. Beslut att flytta projektstart till år 2026 togs av nämnden juni 2023 i avvaktan på skolutredningen som ska färdigställas. Totalbudget för projektet planeras bli 315 miljoner kronor.

Korttidsboende Ginnungagap, nybyggnation

Korttidsboende Ginnungagap är en nybyggnation för äldreboende där ambitionen är att byggnaden ska bidra och ge ett positivt värde i stadsbilden. Projektet har beviljats genomförandebeslut november 2022 och startade år 2023 med en totalbudget på 171 miljoner kronor. År 2024 planeras en budget på 66 miljoner kronor och projektet planeras bli 95 miljoner kronor slutår 2025.

Enebybergsskolan, etapp 1

Enligt beslutad etappindelning utgörs delprojektet av om- och tillbyggnationen av Enebyskolan inom fastigheten Yrkesläraren 1 samt uppförande av temporära lokaler. Projektet innebär att dagens 6 hemklassrum utökas till 8 hemklassrum. Detta möjliggörs genom att skolans mindre annex rivs för att ge plats för en ny byggnad med fyra klassrum. Den befintliga Enebyskolan renoveras, byggs om och tillgängliggörs. För etapp 1, med en totalbudget på 125 miljoner kronor, planeras 2024 års budget bli 60 miljoner kronor.

Mörby Centrum, delprojekt allmänna anläggningar

Mörby Centrum är ett pågående projekt för utbyggnad och förnyelse av allmän platsmark med en total investeringsbudget på 159,9 miljoner kronor. Upparbetade kostnader för förnyelse och upprustning av allmän platsmark till och med 2022 uppgår till ca 60 miljoner kronor. Kostnaderna avser framför allt busstorget, inklusive parkeringen vid Svärdvägen, den ombyggnad som hittills skett av Golfbanevägen, upprustning av södra torget och parken som samt programarbete inför planerad upprustning av norra torget och del av Mörbyleden. Årets prognostiserade investeringsutfall uppgår till 13,2 miljoner kronor. Upprustningen av södra torget och parken fortlöper enligt plan och färdigställs under 2023. År 2024 ska upprustning av

norra torget påbörjas, samt arbetet med Mörbyleden med en budget på 12,6 miljoner kronor påbörja. Norra torget och Mörbyleden beräknas färdigställda år 2027 respektive 2026.

Mörby centrum, delprojekt mark

Mörby Centrum delprojekt mark avser marköverföringsavtal mellan kommunen, Skandia Köpcentrum AB och Skandia Bostäder AB. Kommunen har erlagt 53,7 miljoner kronor för inlösen av allmän platsmark år 2023. Ytterligare 15,4 miljoner kronor inklusive indexuppräknning ska erläggas när tillträde kan ske till den allmänna platsmark som återstår för kommunen att lösa in. Inlösen är beräknat att ske år 2024.

Föreslagna projekt (mnkr)	Budg 2024	Plan 2025	Plan 2026	Beräknad totalbudget	Beräkna slutår
Exempel: Beläggning	2,0	2,0	2,0	10,0	2028

Föreslagna projekt (mnkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Beräknad totalbudget	Beräknat slutår
Enebybergskolan, Etapp 2			20,0	115,0	2029
Danderyds gymnasium kapacitetsökning	25,0	25,0		50,0	2025
Fjärrvärmeanslutning Kyrskolan och Stocksundsskolan	12,0			12,0	2024
Skyddsrum	30,0			30,0	2024
Vägbelysning Led byten	2,5	2,5		5,0	2025
Vägbelysning kabelbyten	4,5	4,5	4,5	13,5	2026
Vägbelysning stolpar	1,0	1,0	1,0	3,0	2026
Vägbelysning GSM nätet	1,0			1,0	2024
Armaturer i känsliga miljöer		1,0	2,5	3,5	2026
Vägbelysning etapp 1	2,0	2,0	2,0	6,0	2026
Beläggning etapp 1	25,0			25,0	2024
Beläggning etapp 2		26,0		26,0	2025
Beläggning etapp 3			27,0	27,0	2026
Tillgänglighet gata etapp 1	6,0	5,0	3,0	14,0	2026
Trafiksäkerhetshöjande åtgärder etapp 1	5,0	6,0	3,0	14,0	2026
Trafiksäkerhetshöjande åtgärder etapp 2			6,0	14,0	2029
GC vägar etapp 1	5,0	5,0	4,0	14,0	2026
Skelettjord beläggning etapp 1	10,0			10,0	2024
Skelettjord beläggning etapp 2		10,0		10,0	2025
Skelettjord beläggning etapp 3			10,0	10,0	2026
Skelettjord grön väg etapp 1	20,0	2,0		22,0	2024
Skelettjord grön väg etapp 2		20,0	2,0	22,0	2025

Skelettjord grön väg etapp 3			20,0	22,0	2027
Dagvattenanläggning etapp 1		2,0		2,0	2026
Upprustning strandstråk och promenader		1,5	1,5	4,5	2027
Parkupprustning 2025 - 2027		4,0	4,0	12,0	2027
Lekplatsupprustning etapp 1	1,5	1,5	1,5	4,5	2026
Hamn kallmur och kajer etapp 1		14,0		14,0	2026
Hamn kallmur och kajer etapp 2			26,0	26,0	2027
Summa föreslagna projekt	150,5	133,0	138,0	492,0	

Enebybergskolan, Etapp 2

Projektet innebär att dagens 6 hemklassrum utökas till 8 hemklassrum. Detta möjliggörs genom att skolans mindre annex rivs för att ge plats för en ny byggnad med fyra klassrum. Den befintliga Enebyskolan renoveras, byggs om och tillgängliggörs. Enebybergsskolan etapp 2 totala budget estimeras bli 115 miljoner kronor med start år 2026 och slutår 2029.

Danderyds gymnasium kapacitetsökning

Bildningsförvaltningen planerar för en utökning av antalet gymnasieelever fr.o.m. hösten 2024. Danderyd gymnasiums kapacitetsökning totala investeringsbudget estimeras bli 50 miljoner kronor. År 2024 planeras budget bli 25 miljoner kronor. Projektet förväntas färdigställas hösten 2025.

Fjärrvärmeanslutning Kyrkskolan och Stocksundsskolan

I det planerade projektet Stocksundsskolan fanns en investering i anslutning till Norrenergis fjärrvärmenät inkluderad. För att säkerställa en effektiv värmeförsörjning till såväl Stocksundsskolan som Kyrkskolan planeras för en anslutning under 2024. Projektets budget planeras bli 12 miljoner kronor.

Skyddsrum

Danderyds kommun har en skyldighet att garantera funktion för de skyddsrum som finns inrymda i kommunala lokaler. Investeringsåtgärder för att återställa teknisk funktion påbörjades under 2022 och planeras att slutföras under 2023. Projektets budget planeras bli 30 miljoner kronor.

Vägbelysning Led byten

Tekniska kontorets planerar att investera inom ledbelysning 2024-2025 för att sänka energiförbrukning och minska miljöpåverkan i Danderyds kommun. Budgeten för år 2024 planeras att bli 2,5 miljoner kronor. Total budget för vägbelysning led byten uppgår till 5 miljoner kronor med slutår 2025.

Vägbelysning kabelbyten

Tekniska kontorets plan att investera inom belysning 2024-2026 där kablarna som försörjer armaturerna med el är gamla. Projektet avser belysning vars behov är främst kabelbyten. Den totala budgeten för vägbelysning kabelbyten estimeras bli 13,5 miljoner kronor varav 4,5 miljoner kronor planeras bli år 2024.

Vägbelysning stolpar

Tekniska kontorets planerar att investera inom ledbelysning 2024-2025 för att sänka energiförbrukning och minska miljöpåverkan i Danderyds kommun. Projektet avser utbyte av vägbelysnings stolpar med ett estimerat total belopp på 3 miljoner kronor med slut år 2026. Budget för år 2024 planeras bli 1 miljon kronor.

Vägbelysning GSM nätet

Tekniska kontorets planerar att investera inom ledbelysning 2024-2025 för att sänka energiförbrukning och minska miljöpåverkan i Danderyds kommun. Nätverksstyrkort för globala system för kommunikation, GSM har slutat tillverkas och brukas. Investering görs för att säkerställa kommunens datatrafik om förbrukning mm. Budget för GSM-nätet beräknas bli 1 miljon kronor år 2024.

Armaturer i känsliga miljöer

Belysning innebär en störningsrisk för djur och växters naturliga livsmiljöer. Tekniska kontoret projekt armaturer i känsliga miljöer består av att byta armaturer för att förbättra livsmiljön för djur och växtriket samt bibehålla en trygg och säker livsmiljö att bo och verka i Danderyds kommun. Totala budgeten estimeras bli 3,5 miljoner kronor med start år 2025.

Vägbelysning etapp 1

Tekniska kontorets planerar att investera inom belysning 2024-2026 eftersom belysningsstolpar är uttjänta och kablarna som försörjer armaturerna med el är gamla. Etapp 1 totala budget estimeras bli 6 miljoner kronor med slutår 2026. År 2024 budget planeras bli 2 miljoner kronor.

Beläggning etapper

Varje år tar tekniska kontoret fram ett beläggningsprogram som baseras på utredning och okulär besiktning. Planering för vilka gator som skall beläggas för att upprätthålla dagens standard över tid har färdigställts i samarbete med VA. Programmet utförs i etapper där etapp 1 planeras utföras under år 2024. Budget för beläggning etapp 1 planeras bli 25 miljoner kronor.

Beläggning etapp 2 planeras att utföras år 2025 med en planerad budget på 26 miljoner kronor.

Beläggning etapp 3 planeras att utföras år 2026 med en planerad budget på 27 miljoner kronor.

Tillgänglighet gata etapp 1

Tillgänglighet gata är exempelvis investeringar inom broar och gång- och cykeltunnlar och förbättringar inom trafikmiljö utifrån Danderyds kommuns trafikinvesteringsprogram. Projektets etapp 1 totalbudget estimeras bli 14 miljoner kronor fördelat över 3 år varav budget för år 2024 planeras bli 6 miljoner kronor.

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder etapper

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder är förbättringar inom trafikmiljön utifrån Danderyds kommuns trafikinvesteringsprogram. Projektets etapp 1 totalbudget estimeras bli 14 miljoner kronor fördelat över 3 år varav budget för år 2024 planeras bli 5 miljoner kronor.

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder etapp 2 planeras med start år 2026 till 2029 med estimerat totalbelopp på 14 miljoner kronor varav år 2026 estimeras bli 6 miljoner kronor.

GC vägar etapp 1

GC vägar projekt avser förbättring-, trafiksäkerhetshöjande och tillgänglighetsåtgärder med fokus på gång och cykelbanor. Etapp 1 totalbudget estimeras bli 14 miljoner kronor fördelat över 3 år varav budget år 2024 planeras bli 5 miljoner kronor.

Skelettjord beläggning etapper

Skelettjord projektet syftar till att förbättra dagvattenflöden från kommunens gator. Skelettjord har två huvudprojekt, beläggning samt planteringar kallad grön väg. Dessa är fördelade i 3 etapper var och utförs parallellt med slutår 2027. Etapp 1 beläggning med start år 2024 planeras budget bli 10 miljoner kronor.

Skelettjord beläggning etapp 2 planeras bli 10 miljoner kronor med start år 2025.

Skelettjord beläggning etapp 3 planeras bli 10 miljoner kronor med start år 2026.

Skelettjord grön väg etapper

Skelettjord projektet syftar till att förbättra dagvattenflöden från kommunens gator. Skelettjord har två huvudprojekt, beläggning samt planteringar kallad grön väg och dessa är fördelade i 3 etapper var, utförs parallellt med slutår 2027. Skelettjord grön väg ansvarar för gröna delar och vattenområden i projektet. Skelettjord grön väg etapp 1 estimeras till 22 miljoner kronor med slutår 2025 varav 20 miljoner planeras bli år 2024.

Skelettjord grön väg etapp 2 planeras starta år 2025 med en estimerad totalbudget på 22 miljoner kronor.

Skelettjord grön väg etapp 3 planeras starta år 2026 med en estimerad totalbudget på 22 miljoner kronor.

Dagvattenanläggning etapper

Dagvatten projekt följer projektplaner i Danderyds Vatten och Dagvattenplan vars syfte är att uppnå kommunens målsättningar med dagvattenhanteringen. Utredningsarbete pågår och fastställs inför projektstart 2025, där redovisas vilken typ av åtgärd samt tidsplan som lämpar sig bäst för områden i planen. Etapp 1 estimeras bli 2 miljoner kronor med start år 2025.

Upprustning strandstråk och promenader 2024-2027

En viktig del av tekniska kontorets uppdrag är att kontinuerligt göra insatser för att öka tillgängligheten i park och längs promenadstråk. Åtgärder innefattar framför allt förbättrad framkomlighet, universell anpassning av utemiljöer, samt ökad möjlighet till vila i form av att många inkluderas i planering av behagliga sittplatser. Total budget för upprustning strandstråk och promenader estimeras bli 4,5 miljoner kronor med start år 2025 och slut år 2027.

Parkupprustning 2025 - 2027

Under verksamhetsåren 2025 - 2027 skall park & naturavdelning arbeta aktivt med att renovera skelettjordar, installera biokol i äldre och nya planteringar, infiltrera markvatten i fler parker och grönytor, samt skapa fler översvämningssytor och dammar. Genom att öka variationsrikedomen i både rumslighet och med högre artrepresentation kan vi erbjuda ett större utbud av färger, dofter och miljöer som är spännande att utforska och bjuder in till ett mer aktivt deltagande och lärande bland vuxna, barn och unga. Total budget för parkupprustning estimeras bli 12 miljoner kronor med start år 2025 och slutår 2027.

Lekplatsupprustning etapp 1

Syftet är att skapa rum för lek och lärande, ge park och grönområden fler funktioner som ökar tillgänglighet både för Danderydsbor och naturens mångfald. Projektet avser upprustning och renovering av lekparker. Etapp 1 planeras med en totalbudget på 4,5 miljoner kronor med start 2024 och slutår 2026. Budget för år 2024 planeras bli 1,5 miljoner kronor.

Hamn kallmur och kajer etapp 1

Investeringsbehov inom olika kajer som Danderyds kommun har föreligger och har resulterat i ett projekt som utförs i etapper där etapp 1 avser renovering och utbyte av befintliga delar av kallmurar och kajer. Total budget för etapp 1 estimeras bli 14 miljoner kronor med plan att starta 2025.

Hamn kallmur och kajer etapp 2 avser renovering och utbyte av befintliga delar av kallmurar och kajer. Totala budget för etapp 2 estimeras bli 26 miljoner kronor med start år 2026.

6.2 Årliga anslag

Årliga anslag (mnkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Planerat underhåll	150,0	150,0	150,0
Verksamhetsanpassning	10,0	10,0	10,0
Reservkraft inventarie	1,0	15,0	15,0
Anslag 4			
Anslag 5			
Summa årliga anslag	161,0	175,0	175,0

Planerat underhåll

Det totala årliga anslaget har bedömts till 150 miljoner kronor för år 2024. I anslaget inryms åtgärder som syftar till att säkra fastigheternas fortsatta värde och funktion. Det är invändiga och utvändiga åtgärder såsom exempelvis takarbeten, fönsterbyten, dränering, elarbeten och invändig uppfräschning av ytskikt. Inom anslaget ryms även planerade åtgärder som är inriktade

mot brandsäkerhet, uppfyllande av rådande myndighetskrav, inbrottsskydd som är inriktade mot förbättrad säkerhet samt åtgärder som inriktar mot förbättrad energieffektivitet.

Verksamhetsanpassning

Det långsiktiga målet är att kvaliteten på den totala planeringen av investeringsåtgärder inom kommunen ska höjas. Med pågående arbete av statusbesiktningar, av fastighetsobjektet och långsiktiga förvaltningsplaner tillsammans med hyresgäst samt beställare bör på sikt leda till att precisionen i investeringsbudgeteringen ökar. Verksamhetsanpassningens årliga anslag bedöms bli 10 miljoner kronor år 2024.

Reservkraft inventarier

Reservkraft inventariers anslag för 2024 planeras bli 1 miljon kronor. Både stationära och mobila reservkraft ska införskaffas för bland annat i händelse av strömavbrott på det allmänna elnätet.

6.3 Totalsumma investeringar år 2024-2026

	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Totalumma investeringar	465,5	496,4	435,5

7 Risker

Den osäkerhet som finns i Europa i nuläget innebär risker för verksamheten då det är svårt att förutse hur tillgången på material kommer att se ut på både kort och lång sikt. Förutom att materialbrist kan förekomma kan prisförändringar slå dels mot driftbudgeten dels mot de investeringar som planeras. Eventuella leveranssvårigheter som leder till förseningar och komplikationer i pågående projekt, får till effekt att projekten drar ut på tiden och därmed riskerar att störa hyresgästernas verksamheter mer än planerat. Förseningar i leveranser kan även leda till problem att upparbeta budgeterade investeringsmedel, vilket i sin tur försvårar kommunens likviditetsplanering. Kriget i Ukraina kommer med största sannolikhet att fortsätta ha stora effekter på energipriserna. För 2024 har elen, som enligt prognos bedöms förbrukas, prissäkrats till ett pris om 723 kr/MWh, vilket är drygt 8 % över den prissäkringsnivå som åstadkoms för 2023. För år 2025 har 25 % prissäkrats till en prisnivå om 715 kr/MWh, vidare prissäkring avvaktas för tillfället.

Vid genomförande av större entreprenader förekommer alltid risker och för de kommande åren har fastighetsavdelningen ett flertal större entreprenader i gång. Vid rena nybyggnationer är osäkerheten kopplat till oförutsedda kostnader mindre, men i samband med ombyggnationer i äldre befintliga byggnader som är fallet i projekt Enebybergsskola finns risker kopplat till projektekonomi. Projektet med korttidsboendet Ginnungagap i Djursholm är nu upphandlat och byggstart förväntas under hösten 2023 och med ett färdigställande planerat till sommaren 2025. För projektet Enebybergsskolan genomförs upphandling under tidig höst 2023 och produktionsstart förväntas till senhösten 2023. I en första etapp kommer Enebyskolan att

totalrenoveras och byggas till. Ett planarbete kommer att löpa på för Brageskolan och en tillbyggnad av Brageskolan kommer att ske i etapp 2. Projekt Stocksundsskolan är pausad och de kostnader som är nedlagda i förstudie och projektering har resultatförts under 2022.

Budgetföljsamheten för gata, trafik, park och naturområden är beroende på klimat och väderlek, snö, regn och storm får direkt påverkan på hur resurserna förbrukas och detta leder i sin till ett resultat med negativ avvikelse. Ogynnsam väderlek kan medföra kostnader på mellan 1 och 3 miljoner kronor. Vakanserna som uppstått under året ska ersättningsrekryteras.

8 Omvärldsanalys

Pågående hög inflation har lett till ökade pensionskostnader, snabb och hög ränteuppgång. För Sveriges ekonomi innebär det sjunkande BNP. Svensk ekonomi bedöms vara i lågkonjunktur 2023 och lägsta nivån förväntas nå under 2024. Räntehöjningarna har inte fått fullt genomslag och lägre snittnivåer förväntas nå år 2026. Enligt SKR:s ekonomirapport i maj 2023 förväntas kommuner möta utmaningar och konsekvenser av statliga satsningar och reformer. Många kommuner förväntas redovisa underskott både 2023 och 2024. Ekonomiska utvecklingen i kommunen är oviss trots effektiviseringar och åtgärder för att dämpa inflationen. Kommunens intäkter består till största delen av skatteintäkter från invånarna. Enligt prognosen kommer Danderyds kommuns skatteintäkter (netto) att öka med 80,5 miljoner kronor år 2024 jämfört med budget 2023, vid en oförändrad skattesats. I dagsläget urholkas skatteunderlagets köpkraft genom högre priser på insatsvaror. Befolkningen prognostiseras att öka från år 2023 och framåt efter en nedgång under år 2022 (jämfört med 2021 minskade befolkningen med 111 personer). Ökningen beror delvis på kommunens nybyggnation av bostäder.

År 2024 blir ett spännande och utmanande år då den nya driftenheten får driftansvaret under ett helt budgetår. I ansvaret inryms operativt arbete avseende såväl myndighetsfrågor, förebyggande arbete som felavhjälpande underhåll. Under 2024 kommer erfarenhetsutbyten att genomföras med organisationer som har interna respektive externa fastighetsdriftslösningar för att erhålla nödvändig kunskap och för att få uppslag till förbättringsområden.

I uppbyggnaden av ett försystem kommer nyckeltal att kunna följas och lyftas fram för jämförelser inom det egna beståndet för att göra relevanta analyser inom respektive affärsområde. Dessa nyckeltal kommer även att kunna nyttjas för att göra relevant benchmarking mot andra kommunala fastighetsägare. Systemimplementeringen är försenad vilket snarast förskjuter nyckeltalsjämförelser till år 2025.